

KOSTNAÐUR VEGNA AFREKSÍÞRÓTTASTARFS Á ÍSLANDI

SAMANTEKT

Þátttakendur hafa oft möguleika á að safna fyrir kostnaði við þáttöku í landsliðsverkefnum með fjáröflun eða njóta annarra styrkja vegna þessa. Oftast eru það þó heimilin í landinu, foreldrar íþróttamanna sem bera þennan kostnað.

2015

Í Afreksstefnu ÍSí sem samþykkt var á Íþróttapingi ÍSí árið 2000 af fulltrúum allra sambandsaðila íþróttahreyfingarinnar á Íslandi segir:

Sameiginleg markmið íþróttahreyfingarinnar:

Sameiginlegt markmið íþróttahreyfingarinnar er að Íslendingar eigi hverju sinni afreksmenn og afreksflokka í íþróttum er skipi sér á bekk með þeim bestu í heiminum og að stöðugt hækki afreksstig íslenskra íþróttara. Í því felst að efla hæfni og færni þeirra sem að afreksíþróttastarfinu koma og sem með afreksíþróttamanninum vinna, tryggja möguleika afreksíþróttamanna framtíðarinnar til að ná settu marki, stuðla að bættum framfærsluaðstæðum íþróttamannsins, og auka íslenska þjálfunarkunnáttu.

Unnið hefur verið að þessu markmiði í langan tíma og má segja að allt starf ÍSí í tengslum við afreksíþróttir taki mið af þessu sameiginlega markmiði. Þannig er eitt af viðfangsefnum stefnunnar að veita afreksíþróttafólki og flokkum fjárhagslegan stuðning og til þess er starfræktur Afrekssjóður ÍSí sem fjármagnaður er af framlagi ríkisvaldsins á fjárlögum Alþingis hvert ár og af hlutfalli af tekjum íþróttahreyfingarinnar frá Íslenskri Getspá.

Mikilvægt atriði í afreksíþróttastarfinu eru þeir þættir sem snúa að íþróttamanninum sjálfum og framfærsluaðstæðum hans, eða svokölluð lýðréttindi afreksíþróttamanna. Kjör afreksíþróttamanna á Íslandi eru í mörgu langt á eftir nágrannaþjóðum og í því samhengi hefur Lárus L. Blöndal, forseti ÍSí, lagt mikla áherslu á að þessi þáttur sé skoðaður nánar. Til þessa var settur á fót vinnuhópur til að safna saman upplýsingum og greina þann kostnað sem tilheyrir umhverfi íþróttamanna, sérsambanda, verkefna og liða. Vinnuhópurinn hefur skilað af sér skýrslu sem er afrakstur þeirrar vinnu, en m.a. voru skoðuð gögn sem til eru í skjalasafni Afrekssjóðs ÍSí, ársskýrslur sérsambanda ÍSí sem og útgefin gögn frá íþróttasamtökum í löndunum í kringum okkur.

Helstu niðurstöður

Til að Ísland geti boðið íslensku íþróttafólki sambærilega aðstöðu og þjónustu og tíðkast í kringum okkur er þörf á töluverðum breytingum. Í skýrslunni er reynt að telja upp margt af því sem er í boði hjá öðrum þjóðum en hafa ber í huga að ekki er alfarið hægt að heimfæra kerfi annarra þjóða yfir á íslenskt umhverfi. Hver þjóð er sérstök og horfa þarf til mjög margra þátta hvað varðar fyrirkomulag íþróttamála og stuðning við afreksíþróttastarf.

Til að hægt sé að átta sig betur á íslenskri þörf má skipta henni niður í nokkra flokka:

- Daglegt líf íþróttamanna, lýðréttindi og framfærsla.
- Afreksíþróttastarf sérsambanda.
- Grunnstyrkur til sérsambanda vegna landsliðsverkefna.
- Fagteymisþjónusta, afreksíþróttamiðstöð og rannsóknir.
- Ólympísk verkefni og þátttaka Íslands á leikum.

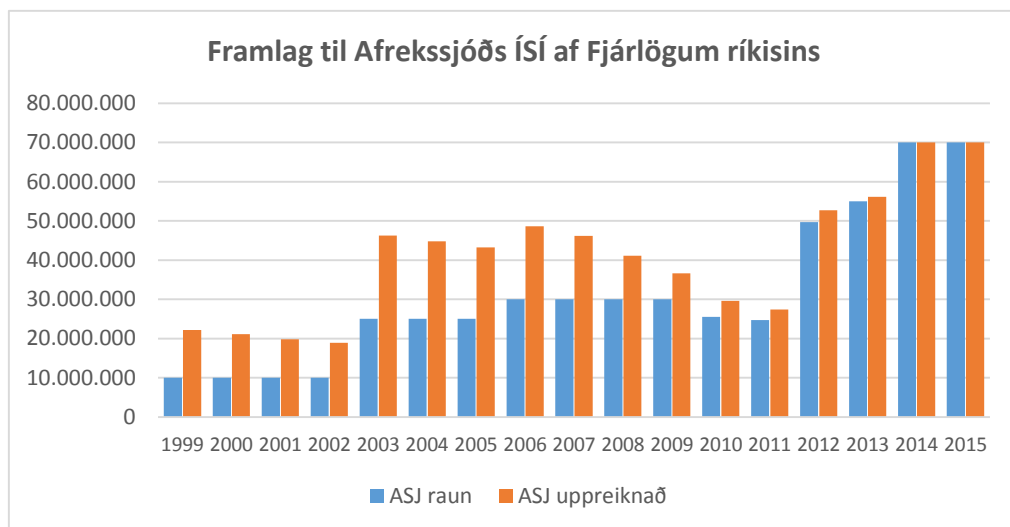
Fyrir ÓL 2012 fékk Dansk handknattleikssambandið 145 m.kr. til að undirbúa karlalandsliðið til keppni á meðan HSÍ fékk 10 m.kr. frá Afrekssjóði ÍSí fyrir sama verkefni.

Með þessu er verið að telja til nokkra kostnaðarþætti eða áherslur en jafnframt mætti skoða aðstöðu vegna afreksíþróttara. Ekki er eingöngu nóg að byggja mannvirki ef að afreksíþróttafólk eða sérsambönd hafa ekki aðgang að mannvirkjunum fyrir æfingar og keppni.

Núverandi umgjörð

Umgjörð afreksíþróttastarfsins liggur að mestu hjá sérsamböndum ÍSí. Þannig er þátttaka í stærstu verkefnum kostuð af sérsamböndunum sem stundum njóta styrkja frá alþjóðasérsamböndum vegna þessa. Nokkur sérsambönd hafa fest þá upphæð sem íþróttafólkið greiðir vegna þátttöku og mismunurinn er þá greiddur af sérsambandinu. Allflest samböndin hafa þó ekki fjármagn til að standa straum af þessum kostnaði og fellur hann því á þátttakendur. Þátttakendur þurfa því að safna fyrir þeim kostnaði með fjáröflun eða afla styrkja vegna þessa. Oftast eru það heimilin í landinu, foreldrar íþróttamanna sem bera þennan kostnað.

Í töflunni má sjá framlag ríkisins til Afrekssjóðs ÍSí í raunupphæð á hverju ári sem og uppreiknaðar upphæðir miðað við vísitölu 2014/2015.

Styrkveitingar til sérsambanda

Aftekssjóður ÍSí veitir afrekssstyrki til sérsambanda vegna verkefna og íþróttamanna og eru þeir styrkir fyrst og fremst til þess að greiða kostnað við æfingar og undirbúning undir keppni, sem og þátttöku í keppni á erlendum vettvangi. Mismunandi umhverfi er til staðar hjá öðrum norrænum ríkjum og nálægum evrópuþjóðum, s.s. frí þátttaka í landsliðsverkefnum, skólstyrkir, aukinn sveigjanleiki varðandi kröfur vegna námslána sem og aðgengi að sérstökum íbúðum, æfingabúðum og mótuneyti án kostnaðar eða á niðurgreiddu verði. Þá er víða umfangsmikið aðgengi að fagteymisaðilum (læknum, sjúkraþjálfurum, næringarfræðingum, sálfræðingum, o.fl.) sem eru starfandi á vegum íþróttahreyfingarinnar, öflug rannsóknarvinna á vegum háskóla sem snýr að tæknilegum þáttum íþróttanna jafnt sem samfélagslegum þáttum, og svona mætti lengi telja.

Umhverfi íþróttafólks á Íslandi

Hver afreksíþróttamaður býr við ólíkt umhverfi. Sumir búa enn hjá foreldrum, aðrir leigja íbúðir og örfáir búa í eigin húsnæði. Margir þeirra eru í námi, sumir vinna einnig samhliða námi og enn aðrir eru í hluta- eða fullu starfi samhliða miklum æfingum. Ef að nokkrir íþróttamenn eru skoðaðir, s.s. úr frjálsíþróttum og sundi, og þeirra áætlun í nokkur ár sést að með betri árangri og fleiri árum meðal þeirra bestu þá hækka útgjaldaliðir og um leið vex þörfin fyrir að bæta og efla þá umgjörð sem þarf að vera til staðar til þess eins að íþróttamaðurinn nái bættum árangri eða að halda sinni stöðu á heimslista.

Almennt séð er umgjörð íslenskra keppenda í engum takti við það sem aðrar þjóðir eru með á sambærilegum stórviðburðum.

Aðrar þjóðir

Í löndunum í kringum okkur eru mörg ólík dæmi um stuðning við afreksíþróttir. Nánast undantekningarlaust eru styrkir veittir til sérsambanda sem hafa umsjón með verkefnum og íþróttafólkinu. Þannig eru afburða afreksmenn að taka þátt í verkefnum sérsambanda án þess að þurfa að bera kostnað. Öll umgjörð afreksstarfsins gagnvart fremstu íþróttamönnum viðkomandi þjóðar eru því fjármögnuð af íþróttahreyfingunni, s.s. með opinberum fjárframlögum, og þeir styrkir sem íþróttamaður aflar eru þá fyrst fremst vegna framfærslu og til að koma í stað launa eða annarra tekna. Þannig er verið að gera íþróttamanni kleyft að sinna íþróttinni að fullu og jafnframt hafa tekjur til framfærslu samhliða sinni iðkun. Vissulega eru aðrar þjóðir fjölmennari og hafa úr meira fjármagni að spila fyrir sitt starf, enda umgjörðin viðameiri hvað varðar mótahald og útbreiðslu. Oftar en ekki eru þeir þættir sem snúa að afreksstarfinu sambærilegir og íslenskt afreksstarf þarf á að halda svipaðri umgjörð og til er hjá öðrum þjóðum, ef sömu kröfur eru gerðar varðandi árangur.

Aðstæður afreksíþróttar í þeim löndum sem við berum okkur oftast saman við, eru mismunandi. Í boði eru ekki eingöngu peningagreiðslur heldur einnig sveigjanleiki í námi og aðgengi að mótuneyti og fagteymi.

Fjárhagsleg þörf

Til að átta sig enn betur á fjármagnsþörf vegna afreksstarfs má telja að til að standa nærri þjóðunum í kringum okkur sé þörf á að veitt sé árlega til afreksstarfs um 650 m.kr. miðað við árið 2015. Þetta er þannig áætluð fjárþörf til að færa afreksstarf á Íslandi í átt að því sem að gerist í nágrannalöndum okkar. Þörf er á að hægt sé að gera allt að fjögurra ára samning við sérsambönd og færa afreksstarfið inn á nýjar brautir þar sem aðilar geta séð lengra fram í tímann, nýtt mannskap og hverja krónu enn betur.

Tímasett áætlun

Til að setja upp raunhæfa áætlun má hugsa sér að stefnt sé að því ÍSí hafi um 650 m.kr. til ráðstöfunar í afreksstarf eftir ríflega eina ólympíuöðu, þ.e. fyrir Ólympíuleikana í Tókíó 2020. Raunþörf á þeim tíma er eflaust hærrí vegna verðlagsbreytinga og aukins umfangs hjá þeim þjóðum sem við berum okkur saman við. Afrekssjóður ÍSí úthlutaði rúmlega 120 m.kr. í upphafi ársins 2015 og má gera ráð fyrir að heildarúthlutun ársins verði nærri 130 m.kr., sem er sögulega hæsta úthlutun sjóðsins. Með hækkun upp í 650 m. kr., sem er um 500 m.kr. hækkun miðað við núverandi framlög til afreksíþróttar, væri farið nærri því að ná áætlaðri þörf og jafnframt væri hægt að uppfylla þær áherslur sem settar eru fram í skýrslu vinnuhópsins.

Í Íþróttastefnu ríkisins 2010 til 2015 segir m.a.: Stuðningur skólakerfisins við afreksíþróttir verði aukinn og í því samhengi verði íþróttæfingar, keppnir og íþróttafrek metin til námseininga í skólakerfinu. • Veitt verði peningaverðlaun fyrir árangur á heimsmælikvarða, líkt og þekkt hjá öðrum Evrópuþjóðum. • Stutt verði fjárhagslega við Afrekssjóð ÍSí og umfang hans aukið í takt við verðlagsþróun og kostnað við afreksíþróttastarf sérsambanda og ÍSí. • Sérsamböndin verði studd áfram fjárhagslega af ríkinu. • Sérsamböndum verði gert fjárhagslega auðveldara að halda úti landsliðum og taka þátt í alþjóðastarfi sem fulltrúar Íslands.